

CERTIFICERING

i et krævende marked

Siden Brundtland-rapporten "Vores fælles fremtid" satte skub i verdenstopmødet i Rio de Janeiro i 1992 har der været stadig større fokus på begrebet "bæredygtighed". Nu bliver begrebet nærmest brugt i flæng om alt fra shampoo over fødevarer til cykler og mobiltelefoner, og i køl-vandet følger en række krav om sporbarhed og dokumentationskrav. "CSR", "Chain-of-Custody", "supply chain" "Compliance" og "klimaaftryk" er blandt nogle af de udtryk, som gennem tiden har indfundet sig i erhvervets ordforråd. Der er efterhånden få produkter i bæredygtighedens navn, som ikke er certificeret efter en form for standard, eller som bærer et særligt varemærke. Hvad er op og ned i junglen af certificeringer og varemærker, og hvilke overvejelser bør man gøre sig i forhold til sin produktion af juletræer og klippegrønt?

☰ AF RUNE VESTERAGER ASMUSSEN

Et krævende marked

Vi ser det efterhånden alle steder i samfundet: mælkekartoner, chokolade, hakket kød, vaskepulver, biler, uddannelser, tøj, smykker, sko, arbejdsprocedurer, fisk, elforsyning, vinduer, gulvbrædder, coaching og juletræer er eksempler blandt mange andre på en nærmest uendelig lang liste over emner, som kan være certificerede. Antallet af certificeringsordninger er eksploderet gennem tiden og er blevet "det nye sort" i jagten på forbrugernes gunst.

Detailhandlen mødes i høj grad af krav fra forbrugere, myndigheder og interesseorganisationer om hensyn til miljø, arbejdsmiljø, klimapåvirkning, kvalitet, social ansvarlighed m.v. Detailkæderne har i stor stil taget certificeringerne til sig, som en del af deres kædeansvar, og "Chain-of-Custody" er blevet et centralt fokuspunkt i mange brancher, som et element til at sikre ordentlige forhold igennem produktionskæden.

Omverdenens mange krav til detailhandlen sætter ringe i vandet. Det bevirker, at grossister, og i sidste ende producenterne, også bliver mødt af en lang række krav. Kravene er i høj grad centreret omkring dokumentation af produktionsforholdene med det formål, at der skal være sporbarhed i hele produktionskæden, så det kan bevises, at relevante principper og gældende lovgivning er overholdt.

Der findes flere certificeringer, som kan være relevante for branchen. Nedenfor er de mest iøjnefaldende beskrevet.

Certificering i praksis

En certificering er bygget op omkring en standard, som specificerer en række krav til forskellige aspekter af produktionen eller håndteringen af et produkt. Essensen af certificeringerne er, at standardens krav overholdes, således at man som producent kan bevise, at produktionen er foregået efter en række bestemte

Kontrol gennem auditeringer er hjørnestenen i de fleste certificeringsordninger. Uvildige kontrolorganer sikrer, at produkternes vej gennem forsyningskæden er forløbet efter gældende regler og lovgivning.

forskrifter. For at sikre at certificeringen har tilstrækkelig vægt og udsagnskraft, er de fleste certificeringsordninger bygget op med flere uafhængige kontrolled. Til hvert kontrolled er tilknyttet en auditor (kontrollør), som skal sikre, at de enkelte krav i den standard, som der certificeres efter, er blevet overholdt.

Inger Bodil Jochumsen fra Agromanagement fortæller om GLOBALG.A.P på en markvandring i 2013 hos Marianne og Morten Aarup-Kristensen på Elverød på Fyn. Du kan læse mere om GLOBALG.A.P. og Agromanagement i Nåledrys nr. 91.

I praksis opererer man ofte med tre led i en certificeringskontrol, de såkaldte auditeringer. Her er de enkelte led defineret som henholdsvis første-, anden- og tredjeparts auditeringer:

- En **førsteparts** audit er typisk virksomhedens egen interne kontrol- og kvalitetsprocedure for produktionen.
- Ved **andenparts** auditeringer er det kunden, som besøger leverandøren, og dokumenterer, at aftaler eller foreskrevne procedurer overholdes.
- Ved **tredjeparts** auditering foretages kontrollen af en ekstern (og uvildig) auditeringsvirksomhed.

Virksomhederne som foretager tredjeparts auditeringer, er ofte akkrediterede, hvilket vil sige, at også de kontrolleres af en ekstern enhed. Typisk foretages akkrediteringen af DANAK, som så at sige er kontrolmyndighed for kontrolmyndigheden. Den eksterne tredjeparts auditering kan dog også foretages af ikke-akkrediterede virksomheder, som ofte tilbyder en billigere løsning, men som altså ikke bliver kontrolleret af andre parter, og dermed ikke kan dokumentere, at de er 100 % uvildige i deres auditering.

GLOBALG.A.P.

Detailhandlen bruger i stor udstrækning certificeringsordningen GLOBALG.A.P. til at sikre dokumentation og sporbarhed

i produktionen af forskellige produkter fra jordbruget så som frugt, grønt, mælk, kød, krydderurter, blomster – og juletræer og klippegrønt. Certificeringsstandarden er globalt udbredt og anerkendt af de store aktører i detailhandlen, og på verdensplan er der mere end 150.000 certificerede producenter. Ordningen er henvendt til erhvervet og ikke slutbrugeren, hvorfor der ikke må reklameres på emballagen (eksempelvis på etiketten), at træet er certificeret efter GLOBALG.A.P.

”GAP” står for ”Good Agricultural Practice” – altså godt landmandskab. Alle forhold vedrørende produktionen skal kunne dokumenteres, og det stiller selvfølgelig krav til, at de dyrkningsmæssige tiltag registreres i takt med, at de udføres. Ordningens krav bygger på den nationale lovgivning, som findes på området. Dertil kommer så en række yderligere krav, som i princippet omhandler dokumentation af, at den relevante lovgivning er blevet overholdt. Et nyere tillæg til standarden er GRASP, som er et modul i certificeringen, hvor der lægges fokus på social ansvarlighed. Det betyder blandt andet, at der stilles krav til organisering af medarbejdere, kontrakt- og lønforhold, arbejdstid med videre.

GLOBALG.A.P. er uden tvivl den mest anvendte certificeringsordning i relation til juletræer og klippegrønt. Det skyldes blandt andet, at den er både anerkendt og velkendt af detailhandlen, og at ordningen samtidigt kan favne de reelle forhold,

som gør sig gældende i en egentlig og professionel produktion af juletræer og klippegrønt.

Fair Trees®

De fleste kender formentlig Fair Trade-mærket, som ofte findes på kaffe, bananer og andre lignende importvarer. Fair Trees er et mærke under World Fair Trade Organisation, og i stil med Fair Trade-mærket er fokus rettet mod de sociale og etiske aspekter af produktionen. Fair Trees er dog ikke en certificering, men derimod et produktkoncept. Hovedfokus i konceptet er, at der lægges særlig vægt på sikring af mindsteløn og overholdelse af overenskomster mv. En del af omsætningen anvendes ligeledes til at forbedre forholdene for lokalbefolkningen i Georgien, som det fremhæves i markedsføringen af konceptet. Endeligt er det et krav fra varemærket, at man er tilsluttet GLOBALG.A.P. eller en lignende certificering.

Økologisk certificering

Økologiske juletræer er i dag en nicheproduktion, som kun udgør en lille andel af det samlede marked. Efterspørgslen på økologiske produkter er dog steget markant i detailhandlen, hvilket forventes i de kommende år at have en afsmittende effekt på salget af juletræer og klippegrønt. I forhold til økologisk produktion af juletræer og klippegrønt er der i princippet to mærkninger, som er relevante: Det danske røde Ø-mærke og det fælles Europæiske økologimærke.

Kogleplukker i toppen af et 30 meter højt træ. Tre karabiner sikrer klatringen. Bols Forstplanteskole har sat trumf på for at gøre sit for at forbedre arbejdsforholdene for de georgiske kogleplukkere. Her kræves det nemlig, at kogleplukkerne benytter godkendt dansk klatreudstyr, gennemgår et sikkerhedskursus og får en bedre løn og arbejdskraftforsikring. Du kan læse mere om Fair Trees og BOLS Forstplanteskole i Nåledrys 78.

GlobalG.A.P. er den mest udbredte certificeringssordning til juletræer og klippegrønt.

Fair Trees er et registreret varemærke, som kan anvendes i tillæg til GlobalG.A.P.-certificeringen.

Det danske røde Ø-mærke er kontrolleret af styrelserne under Miljøministeriet. Mærket er velkendt blandt de danske forbrugere, men ikke af forbrugerne i EU-medlemslandene.

Det grønne EU-mærke er velkendt på det europæiske marked og kontrolleres i de fleste medlemslande af private akkrediterede virksomheder.

BSCI er et etisk regelsæt som bruges til at sætte fokus på de sociale forhold, og som virksomheder kan anvende til stille krav til deres underleverandører.

Begge mærker bygger på den samme økologi-forordning fra EU. Det danske Ø-mærke er derudover baseret på den danske økologilov, som er en særskilt lov for økologisk jordbrugsproduktion. Økologiloven formulerer en række ekstra betingelser, som skal opfyldes førend det røde danske Ø-mærke kan tildeles en produktion. Det skyldes blandt andet, at det røde Ø-mærke er statskontrolleret og indeholder en række sanktionsmuligheder, som kan anvendes såfremt lovgivningen ikke overholdes. I Danmark er det kun statslige styrelser, der kan fungere som kontrolmyndighed, mens det eksempelvis er private auditeringsvirksomheder, der er kontrolmyndighed for det grønne EU-mærke i mange andre EU-lande. Afsætter man sin produktion til eksport, vil det være oplagt at få certificeret produktionen efter det grønne EU-mærke, da det er velkendt blandt forbrugerne i de øvrige EU-lande, hvilket ikke er tilfældet for det røde danske Ø-mærke. Det er frivilligt, om man ønsker

at anvende det røde danske Ø-mærke på sine produkter, men det er ikke muligt at undgå kravene fra den danske økologilov, som det røde danske Ø-mærke baseres på, også selvom man kun ønsker at anvende det grønne EU-mærke.

FSC og PEFC

Der findes flere certificeringsordninger for skovbruget, men de to mest udbredte er ordningerne FSC og PEFC, som finder international anvendelse i erhvervet. Begge standarder har fokus på bæredygtig skovdrift gennem omfattende krav til forskellige aspekter af forvaltning og drift af skovejendomme. I relation til pyntegrønt, har de to ordninger det til fælles, at intensivt dyrkede arealer med juletræer og klippegrønt ikke kan afsættes som certificerede produkter. Det skyldes hovedsageligt, at der foreligger en række krav til brug af gødning og planteværnsmidler i de aktuelle standarder, som ikke muliggør en egentlig produktion af certificerede juletræer eller klippegrønt. Samtidigt er nordmannsgran og nobilis ikke hjemmehørende i Danmark, hvilket yderligere begrænser mærkernes anvendelighed.

Certificeret Original Nordmann

Certificeret Original Nordmann (CON) er et registreret varemærket, som oprindeligt opstod under Danske Juletræer (daværende Dansk Juletræsdyrkerforening). Varemærket blev lanceret i 1997 under navnet "Original Nordmann", som et led i at styrke afsætningen af danske nordmannsgranjuletræer på det tyske marked, hvor arten endnu ikke var så udbredt som juletræ. Varemærket er siden overgået til en gruppe grossister, som i dag håndterer alle aspekter omkring varemærket. På trods af navnet er Certificeret Original Nordmann ikke en certificeringsordning i ordets egentlige forstand, men derimod et varemærke, som blandt andet har fokus på trækaliteten. Mærket indeholder således en række krav til blandt andet mærkning og oparbejdning, og det er op til de enkelte producenter og grossister at verificere, at produkterne og virksomheden lever op til regelsættet.

BSCI

BSCI står for Business Social Compliance Initiative og er centreret om et etisk regelsæt, en såkaldt Code of Conduct, som henvender sig til underleverandører til en produktion – men altså ikke en certificering af selve produktionen. BSCI er en medlemsforening, der er dannet under FTA (Foreign Trade Association), og som har en lang liste af medlemmer fra den internationale handelsscene. Regelsættet giver et trin-for-trin system, som kan anvendes af leverandører til at sikre de sociale forhold i virksomhedens ageren. Regelsættet bygger blandt andet på FN-konventioner om menneskerettigheder, børnearbejde og medarbejderrettigheder. Ordningen er mest relevant, hvis man har underleverandører fra lande, hvor enten den nationale lovgivning på arbejdsmiljøområdet eller kontrollen heraf er mangelfuld. Inden for pyntegrøntbranchen er det således især i relation til frøhøst i eksempelvis Georgien, at BSCI finder anvendelse.

Hvad betyder det fremadrettet for juletræsproducenten?

Som producent bør man overveje certificeringsmulighederne grundigt. Der er flere forhold, som bør tages med i overvejelserne, og væsentligst heraf er de aktuelle og fremtidige afsætningsplaner. Afsætter man hovedsagligt sine træer til detailhandlen, er det en fordel at være certificeret. Detailhandlen reagerer ofte på uheldige historier om pesticidrester i træer, som er købt i deres forretninger. Reaktionen bliver oftest, at de foranliggende led i forsyningskæden – og i sidste ende producenten – bliver mødt med krav om dokumentation for, at gældende lovgivning er blevet overholdt. GLOBALG.A.P. er en særdeles velegnet ordning i denne henseende, da den som nævnt er vidt udbredt

GLOBALG.A.P.
certificering udføres af

AgroManagement

Kontakt Inge Bodil Jochumsen
Tlf. 5124 4989 eller
www.agromanagement.dk

GLOBALG.A.P.
SÅ ER DER HJÆLP HER...

IntroCert
frugt · grønsager · kartofler · blomster · juletræer

Lis Sørensen
4068 2030
lis@introcert.dk
www.introcert.dk

Certificeret Original Nordmann er et varemærke, som anvendes som et kvalitetsstempel af flere grossister i branchen.

og anerkendt i detailhandlen, og da den imødekommer de udfordringer og forhold, som gør sig gældende i en effektiv og professionel produktion.

Omvendt er der også en nedre grænse for, hvornår det kan betale sig at blive certificeret, da det er forbundet med en række udgifter – især til auditeringer og øget administration. Omkostningerne kan næppe dækkes af en merpris på træerne, men i et marked, der er præget af et overudbud af træer, kan certificeringen fungere som en slags "forsikring" i forhold til overhovedet at få afsat sin produktion. Der er selvfølgelig ingen garanti for, at træerne kan afsættes, blot fordi produktionen er certificeret, men det er med til at differentiere sig fra ikke-certificerede producenter. Som mindre producent kan man i flere ordninger vælge at indgå i en gruppecertificering, hvor man deler omkostninger til eksempelvis auditeringer med flere andre mindre medlemmer og på den måde sænke de omkostninger, som er forbundet med at være certificeret.

En sidegevinst ved at være certificeret er, at man får gennemgået hele sin ejendom og produktionsforhold. Det betyder, at indretning af kemirum, sikkerhedsforhold, registrerings-

metoder ved brug af kemi og gødning med videre gennemgås og systematiseres. Det meste er almene lovkrav i Danmark, men alligevel oplever en del certificerede producenter, at de får fornyet fokus på vigtigheden i at have styr på sagerne. Det giver desuden en bedre tilfredshed og er medvirkende til en øget effektivitet i hverdagen, når først rutinerne er indarbejdet.

I tillæg til certificeringen er der som nævnt en række varemærker, som kan være relevante. Her er det mere usikkert, hvilken effekt mærkningerne vil have, men der er ingen tvivl om, at bestemte kunder ønsker at markedsføre produkter med særlige "brands". Varemærkerne kan altså være med til at skabe en yderligere produktdifferentiering, som kan være gavnlige alt efter, hvilke afsætningskanaler og -muligheder, man har.

Der er ikke meget tvivl om, at der fremadrettet kan blive udfordringer med afsætning til bestemte kundetyper, hvis ikke man er certificeret efter en relevant ordning eller knyttet til særlige brands. Derimod er der andre kundetyper, som eksempelvis studepladser eller mindre butikker, der ikke stiller krav til at producenten skal være certificeret efter bestemte standarder.

LAD OS VÆRE DIN LEVERANDØR AF KVALITETSPLANTER

Det bredeste sortiment af planter til juletræer og pyntegrønt. Naturligvis til konkurrencedygtige priser.

Forstplant ApS · Ribevej 47 · DK - 8723 Løsning · T: 2014 1869 · T: 2140 3021 · E: forstplant@forstplant.dk · www.forstplant.dk